

11. *Black A., Wright P., Davis J.* In Search of Shareholder Value: Managing the Drivers of Performance. — London: Financial Times Prentice Hall, 2001. — 366 p.

12. *Williams J.* The Theory of Investment Value. — Harvard University Press: Cambridge, MA, 1938.

13. *Gordon M., Shapiro E.* Capital equipment analysis: The required rate of profit. — Management Science 3 (1): 102–110. 1956.

14. *Penman S.* A Synthesis of Equity Valuation Techniques and the Terminal Value Calculation for the Dividend Discount Model. — Review of Accounting Studies. — 1998. — N 2. — P. 303–323.

15. *Miller M., Modigliani F.* Dividend policy, Growth and Valuation of Shares. — Journal of Business. 1961. — Vol. 34. — October. — P. 411–433.

16. *Феррис Кеннет, Пеширо Барбара Петти.* Оценка стоимости компании: как избежать ошибок при приобретении: Пер. с англ. — М.: Вильямс, 2005. — 256 с.

17. *Myers S. C.* Interactions of Corporate Financing and Investment Decisions: Implications for Capital Budgeting. — Journal of Finance. January 1974. — P. 1–25.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2008 р.

УДК 336.64

О. В. Іщук,

аспірант кафедри фінансів підприємств,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В статті аналізуються проблеми фінансування інноваційної діяльності підприємств, акцентуючи увагу на системності та комплексності даного питання. Актуальність проблеми статті заключається в недостаточності раскрытия научної літературою чітких методик і комплексних систем введе­ння фінансування інноваційної діяльності на підприємстві.

The article considers the problems of financing of innovative activity of enterprises and accenting attention on the system and complexity of the given question. Actuality of problems of the article consists in insufficiency of opening by scientific literature of clear methods and complex systems of introduction of financing of innovative activity on an enterprise.

Ключові слова: інновації, фінансування інноваційної діяльності підприємства, джерела фінансування інноваційної діяльності підприємства, групування джерел фінансування інноваційної діяльності підприємства.

Розвиток ринкових відносин в Україні та її спрямованість на інтеграцію в економічно розвинуті євроструктури потребує формування подібного економічного і нормативно правового середовища в національній економіці. Основними вимогами економічного характеру до країни-кандидата щодо вступу в ЄС є уніфікованість і дієвість ринкових механізмів ефективного функціонування суб'єктів підприємництва.

Незадовільний сучасний стан впровадження в Україні науково-практичних розробок у галузі фінансового менеджменту має багато причин. До них можна віднести значний податковий гніт, який спрямовує управлінські зусилля менеджерів більше на приховування доходів і прибутків від оподаткування, ніж на ефективне управління активами і капіталом, нестабільна грошово-кредитна та валютна політика, які, своєю чергою, також здійснюють суттєвий вплив як на діяльність, так і на розвиток підприємницьких структур. Слабка державна політика підтримки підприємництва та розвитку бізнесу на макрорівні також не дає позитивних результатів у сфері підприємницької діяльності, нерозвинений фондовий ринок, слабкий ринок страхування та ринок банківських послуг з високими ставками за користування позиковими коштами впливають на фінансову діяльність вітчизняного підприємця.

Ринкові відносини змушують менеджмент підприємства розглядати свій бізнес системно і комплексно. Мати позитивні результати фінансово-господарської діяльності підприємства ще не означає, що в майбутньому конкурентоспроможність продукції залишатиметься стабільною на міжнародному та внутрішньому ринках. Стратегії підприємств вимагають бути більш масштабними і науково-обґрунтованими. Ринок змушує підвищувати конкурентоспроможність продукції вдаючись до тих чи тих засобів, одним з яких є інновації. Закон України «Про інноваційну діяльність» визначає інновації як новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [1].

Інноваційній діяльності підприємства на сьогоднішній день приділяється значна увага як зі сторони науковців, так і фахівців-практиків. Інноваційна діяльність, як і будь-яка інша повинна мати фінансування. Й. Шумпетер у свій час зазначав, що будь-яке нововведення на відміну від існуючого вимагає додаткових коштів для придбання необхідних засобів виробництва [2, с. 163].

Адже без джерел фінансування інновації залишаються на рівні ідей та розробок. Головним завданням фінансування інноваційної діяльності є комерціалізація, тобто надходження грошових коштів від реалізації продукції. Від стадії нової потреби до виходу товару чи послуги на ринок проходить тривалий час. І дуже важливо ефективно організувати фінансування інноваційної діяльності на всіх стадіях.

Проблемам фінансування інноваційної діяльності приділяється багато уваги в роботах зарубіжних учених, таких як К. Фрімен, М. Портер і П. Друкер, Ю. Дорошенко, С. Бухонова, а також вітчизняних учених — В. Геєць, В. Бесєдін, Г. Андрощук, Є. Клименко, В. Александрова. Деякі автори розкривають фінансування інноваційної діяльності на макrorівні розглядаючи фінансування державою; В. Александрова акцентує увагу, наприклад, на програмно-цільовому використанні грошових коштів та приділяє увагу розмежуванню галузевої приналежності підприємств; В. Геєць та Г. Андрощук розглядають фінансування інноваційної діяльності через стимулювання фінансово-кредитного механізму.

Фінансування інноваційної діяльності підприємства виступає складовим елементом фінансової стратегії підприємства. На жаль, питання комплексного підходу до фінансування інновацій на підприємстві не розкриті. Мається на увазі, що конкретне підприємство, представник великого, середнього чи малого бізнесу окремої галузі підприємництва рано чи пізно стикається з тим, що немає чітких методик та систем упровадження фінансування інноваційної діяльності. Хоча разом з тим, усі ці представники бізнесу відчувають майже однакові проблеми в сферах недосконалого законодавства та правового забезпечення джерел фінансування інноваційної діяльності, оцінки залучення багатьох і різних джерел фінансування, аналізу методів стимулювання державою тих чи інших джерел, аналізу зарубіжного досвіду по впровадженню інноваційної діяльності підприємства. Також необхідно відзначити, що майже всі науковці та практики, розглядаючи та аналізуючи ті чи ті проблемні питання, які торкаються фінансування інноваційної діяльності, дають свої висновки та пропозиції, але вони не комплексні, а носять односторонній характер. Одні розглядають проблеми у фінансуванні державою, інші торкаються питань ефективного використання власних ресурсів.

Споживачем аналізу джерел фінансування являється підприємство, яке впроваджує інноваційний проект чи здійснює інноваційну діяльність. Підприємство потребує системного підходу в досконалому аналізі усіх джерел фінансування інноваційної діяльності,

адже для деяких випадків більш ефективно і мобільно використовувати власні ресурси (наприклад, малий інноваційний проект), а в деяких випадках, навпаки, необхідно залучати підтримку держави (наприклад, автомобілебудування). Фінансування настає після визначення всіх етапів та витрат, які матимуть місце в інноваційному процесі, починаючи з розгляду організаційної форми фінансування, враховуючи пільги, платність залучених коштів, вибору диверсифікованого портфелю джерел фінансування інноваційної діяльності, ефективність використання власних коштів, маркетингові дослідження ринку, підготовка кадрів і т. д. Як бачимо, дуже велика кількість питань мають бути вирішені в комплексі, адже кожне з них прямо або опосередковано впливає на прийняття рішень щодо кількості джерел фінансування, способів залучення та часу використання тих чи тих джерел, надаючи перевагу почерговому чи одночасному використанню джерел.

Залежно від тих чи тих ознак або характеристик джерела фінансування інноваційної діяльності поділяються на дві групи: державні ресурси і ресурси підприємства [3, с. 19].

Кожна з груп має по 3 типи фінансування науково-технічної та інноваційної діяльності: власні, позикові та залучені (табл. 1).

Таблиця 1

ГРУПУВАННЯ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ І ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Група	Тип	Організаційна структура джерел у групі
Державні ресурси	Власні	Державний бюджет, бюджети регіонів; місцеві бюджети Позабюджетні фонди: Пенсійний фонд, Фонд соціального страхування; Державний фонд зайнятості; інші фонди
	Позикові	Державні запозичення: державні позики, зовнішні запозичення, міжнародні кредити та ін.
	Залучені	Державна кредитна система. Державна страхова система
Ресурси підприємств	Власні	Власні інвестиційні ресурси підприємств
	Позикові	Банківські, комерційні кредити, бюджетні та цільові кредити Інвестиційні ресурси іноземних інвесторів, враховуючи комерційні банки, міжнародні фінансові інститути, інституціональні інвестори, організації
	Залучені	Внески, пожертвування, продаж акцій, додаткова емісія акцій Інвестиційні ресурси інвестиційних компаній-резидентів, у т. ч. пайових інвестиційних фондів. Інвестиційні ресурси страхових компаній-резидентів. Інвестиційні ресурси недержавних пенсійних фондів-резидентів

Основу фінансового забезпечення інноваційної діяльності складають джерела фінансових ресурсів, до яких належать:

— бюджетні асигнування, які виділяються на загальнодержавному й місцевому рівнях;

— кошти спеціальних позабюджетних фондів фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, які утворюються підприємствами, регіональними органами управління, іншими організаційними структурами;

— власні ресурси підприємств (промислові інвестиції із прибутку та в складі витрат виробництва);

— фінансові ресурси різних типів комерційних структур (інвестиційних компаній, комерційних банків, страхових об'єднань, холдингових фінансово-промислових груп тощо);

— кредитні ресурси спеціально уповноважених державою інвестиційних установ (банків);

— іноземні інвестиції промислових і комерційних фірм і компаній;

— ресурси національних і зарубіжних наукових фондів, інноваційних, венчурних фондів;

— приватні накопичення фізичних осіб [4, с. 168].

Для системного визначення фінансування інноваційної діяльності дуже важливо проаналізувати кожен з них.

Підприємство, здійснюючи фінансово-господарську діяльність у конкретній галузі промисловості, має притаманні йому особливості джерел фінансування та згідно пріоритетам державної політики, які визначені Законом України «Про інноваційну діяльність» та Державною цільовою економічною програмою «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2008—2012 роки», має можливості залучення конкретних джерел фінансування інноваційної діяльності, може визначати, які типи джерел фінансування для нього є оптимальними.

Таким чином, успіх підприємства щодо фінансування інноваційної діяльності гарантується при взаєморівновазі теорії і практики фінансової стратегії, при співпадинні стратегічних цілей інноваційної діяльності з реальним економічними та фінансовими можливостями.

Література

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року № 40-IV.

2. *Шумпетер Й.* Теория экономического развития (исследование предпринимательской прибыли, капитала, процента и цикла конъюнктуры): пер. с нем. — М.: Прогресс, 1982. — 453 с.

3. Василенко В. О., Шматько В. Г. Інноваційний менеджмент: Навч. пос. / За ред. В. О. Василенко — К.: ЦУЛ, Фенікс, 2003. — 440 с.

4. Економіка й організація інноваційної діяльності: Підручник (друге видання) / О. І. Волкова, М. П. Денисенко, А. П. Гречан та ін. ; під ред. проф. О. І. Волков, М. П. Денисенка. — К., 2005. — 424 с.

5. Розпорядження «Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2008—2012 роки» від 6 червня 2007 р. № 381-р.

Стаття надійшла до редакції 12.01.2008 р.

УДК 368.01

Н. О. Карлова,

аспірант кафедри страхування,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
головний спеціаліст АСТ «Вексель»

СТРАХОВИЙ ПРОДУКТ У СИСТЕМІ «ВИРОБНИК—СПОЖИВАЧ»

В статье рассмотрен страховой продукт как объект системы «производитель—потребитель». Упорядочена семантика основных понятий. Обосновано место политики качества страхового продукта в обеспечении доходности и устойчивости страховой компании, логику деления страховых продуктов, их классификацию и характерные признаки. Подтверждена актуальность перехода к CRM-системам.

In the paper we consider an insurance product as an object of the manufacturer-consumer system. The order of the semantics of basic concepts is arranged. We also substantiated the role of the policy of insurance product quality to provide income and stability of an insurance company, the logic of insurance product distribution, their classification and typical characteristics. We substantiated the actuality of transition to the CRM systems.

Ключові слова: страховий продукт, страхова послуга, страховий товар, якість, клієнт-орієнтований підхід.

Страхування використовує економічні інструменти системи товарно-грошових відносин: ринок, попит, пропозиція, ціна, вартість, витрати виробництва, прибуток, збиток та ін. Між страхувиком (виробником страхової послуги) та страхувальником (споживачем страхової послуги) на ринку виникають різні форми взаємодії, однією з яких є продаж страхувиком (купівля страхувальником) страхового продукту. Отже, об'єктом взаємодії страховика та страхувальника на страховому ринку є страховий продукт.

У страхуванні, незважаючи на його тисячолітню історію, на сьогодні остаточно не сформувався понятійний апарат, © Н. О. Карлова, 2008